

MARJO MELA | INHIMILLINEN PÄÄOMA

Ikäluokat pienenevät viimeistään 2030-luvulla, mutta sitä ennen on lakkautettu maaseudulla jo muutama sata koulua. Kouluja keskitetään suuriin yksiköihin, ja toisen asteen koulutuksen saavutettavuus voi olla tulevaisuudessa hankalaa pitkien välimatkojen vuoksi. Etäopetuksesta voi etenkin maaseudulla tulla uusi normaali.

Valtiovarainministeriö on julkaissut tutkimuksen, Talouskasvun edellytykset tulevaisuudessa - läh-tökohdat, suunnat ja ratkaisut, jossa kysytään raflaavasti, onko Suomi enää Pohjoismaa. Vastaus on, ei ole. Suomi on lähes kaikilla taloudellisilla mittareilla heikompi kuin Tanska, Ruotsi ja Norja. Suomen talous junnaa edelleen noin vuodessa 2007 ja talouskasvun ennustetaan olevan hidasta. Tanskan ja Ruotsin velkaantumisaste on 40 %, kun taas Suomen on 70 % eli olemme naapurimaitamme huomattavasti velkaisempi.

Työvoima vähenee Suomessa enemmän kuin verrokkimaissa ja samalla huoltosuhde heikkenee eli elättäjiä on suhteessa paljon vähemmän kuin elätettäviä. Syntyvyyttä tuskin saadaan Suomessa nousuun, sillä aikuisikään on tulossa lähinnä pieniä ikäluokkia. Tiedossa on siis isoja yhteiskunnallisia ongelmia, joista osaan on ratkaisuna koulutus. Se edellyttää pienevistä ikäluokista huolimatta panostuksia, varsinkin aikuiskoulutukseen.

Suomessa pitää tehdä melkoisia rakenteellisia muutoksia, jotta tulevaisuus pystytään rahoittamaan. Työllisyyttä ja tuottavuutta on lisättävä merkittävästi, jotta saamme verotuloja talouden alijäämien tasapainottamiseen. Nykyinen hallitus kaa-vailee Helsingille ja muille isommille kaupungeille

omaa sote-sudenkuoppaa. Helsingissä kunnallisve-roprosentti on 18 ja sote veisi siitä 13,26 %. Lopuilla järjestettäisiin koulutus, maksettaisiin velkoja ja in-vestoitaisiin. No katsotaan, miten tämän soten käy.

Muissa OECD-maissa 24-35-vuotiaista korkeakoulutettuja alkaa olla noin puolet väestöstä, mutta Suomi on selvästi jäljessä tästä, sillä meillä korkeakoulutettuja on 41 %. Korkeakoulupaikkoja on kuitenkin jatkuvasti lisätty, mutta opiskelupaikkaa tavoittelevia on Suomessa varsin paljon. Suomessa aloitetaan opinnot keskimäärin 24-vuotiaina ja valmistutaan suhteellisesti vanhempina kuin muualla. Lisäksi Suomessa käytännössä maisterin tutkinto on perustutkinto ja työelämässä kandin tutkinnolla ei tee juuri mitään.

Tällä hetkellä kuvitellaan, että toisen asteen maksuttomuus vähentää nuorten opintojen keskeyttämisistä, mutta aika näyttää, onko näin. Peruskoulupohjalla työelämässä olevien työurat ovat huomattavasti lyhyempiä kuin koulutetumpien ja työuria täytyy nimenomaan pidentää. Muihin Pohjoismaihin verrattuna kouluttamattoman nuorison osuus on Suomessa suuri. Tämä taas lisää syrjäytymisriskiä.

VM:n raportissa ehdotetaan oppisopimus-koulutusta niille nuorille, joille oppilaitosmainen

- KURRONEN, SANNA. [HTTPS://WWW.EVA.FI/BLOG/2021/02/09/MAAHANMUUTTAJANAISTEN-HEIKKO-TYOELLISYYS-HEIJASTUU-MYOS-TOISEN-POLVEN-PARJAAMISEEN/](https://www.eva.fi/blog/2021/02/09/maaahanmuuttajanaisten-heikko-työllisyys-heijastuu-myös-toisen-polven-parjaamiseen/) VALTIOVARAINMINISTERIÖN TUTKIMUKSESSA [HTTPS://JULKAISUT.VALTIONEUVOSTO.FI/BITSTREAM/HANDLE/10024/162830/VM_2021_6.PDF?SEQUENCE=1&ISALLOWED=Y](https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162830/vm_2021_6.pdf?sequence=1&isallowed=y)
- TUOREET LASKELMAT SOTE-UUDISTUS ISKISI HELSINKILÄISIIN KOVAA [HTTPS://WWW.HS.FI/KAUPUNKI/ART-200006708050.HTML](https://www.hs.fi/kaupunki/art-200006708050.html)

koulutus ei sovi. Maavertailujen mukaan nuoriso-työttömyys on alempaa niissä maissa, joissa nuoria koulutetaan yrityksissä. Digitalisaation myötä tapahtuu myös polarisoitumista, sillä keskipalkkaisia ammatteja esimerkiksi pankeissa ja toimistoissa katoaa ja tilalle tulee matalapalkkaisia palveluammatteja ja korkeapalkkaisia asiantuntijatehtäviä. Tutkimus- ja kehittämistoiminta yhdessä työntekijöiden nousevan koulutustason kanssa lisää yrityksen tuottavuutta.

Nyky-yhteiskunnassa monilukutaito on ratkaisevan tärkeää menestymisen kannalta. Disinformaatioita on yhä enemmän, kuten pandemia-aikana olemme huomanneet muun muassa rokotevastaisuudesta. On arvioitu, että peruskoulunsa päättäneistä noin 28 %:lla on heikko monilukutaito ja enemmistö heistä on poikia. Sen sijaan noin 30 %:lla taito on erittäin hyvä, joten se ei ole esteenä kouluttautumisessa. Ongelmana onkin se, että noin neljännes ei omaa sellaisia taitoja, että he selviytyisivät koulutuksessa, digitaalisissa taidoissa, työelämässä ja yhteiskunnassa.

Tässä tapauksessa katseet kääntyvät peruskouluun: miten tämä on mahdollista, kaikista tukimuodoista huolimatta?

Varhaiskasvatus on panostusta tulevaisuu-

teen. EVA:n ekonomisti Sanna Kurronen on tutkinut maahanmuuttajataustaisten äitien asemaa ja koulutusta Suomessa ja havainnut, että äitien huono asema yhteiskunnassa periytyy helposti heidän tyttäriilleen. Varhaiskasvatus on Kurrosen mielestä ratkaisu moneen ongelmaan, kuten kotoutumiseen, kielitaitoon ja koulumenestykseen. Hänen mukaansa kodinhoidon tuki passivoi äidit liiaksi kotiin, eivätkä he pysty tukemaan tyttäriensä koulunkäyntiä ja opintoja.

Ammatillinen koulutus tarvitsee lukiokoulutuksen ohella melkoista rahallista panostusta. Nuorison kouluttamisen lisäksi tulee panostaa aikuiskoulutukseen, sillä uusia koulutettavia tulee koko ajan uudelleen kouluttautumisesta ja maahanmuuton myötä. Tulevaisuudessa osa vaihtaa ammattia pariin kertaan ja osa useammin.

Jo nyt on monella ihmisellä useita tukintoja. Jos maahanmuuttajataustaisia nuoria ei saada koulutuksen avulla kotoutettua yhteiskuntaan, tulee etenkin pääkaupunkiseudulla isoja ongelmia.

MARJO MELA
PÄÄTOIMITTAJA